

Miguel Bonnefoy

argo

Černý cukr

Miguel Bonnefoy
Černý cukr

Miguel Bonnefoy

Černý cukr

Tato kniha vychází za přispění programu
na podporu publikační činnosti Francouzského institutu.

Cet ouvrage a bénéficié du soutien des Programmes d'aide
à la publication de l'Institut français.

Přeložila Markéta Krušinová

Czech edition © Argo, 2019
© 2017, Editions Payot & Rivages
Translation © Markéta Krušinová, 2019
Cover art © Luboš Drtina, 2019

ISBN 978-80-257-2754-6 (váz.)
ISBN 978-80-257-2847-5 (e-kniha)

Nad ztroskotanou lodí posazenou uprostřed lesa na vrcholky stromů vyšel den. Šlo o trojstěžník s osmnácti kanony a ráhnovými plachtami, jehož zád' se zarazila do několik metrů vysokého mangovníku. Na pravoboku viselo mezi lanovým ovocem. Na levoboku pokrývalo trup lodi husté houští.

Všechno bylo tak suché, že po moři zbyla jen trocha soli mezi prkny. Nešuměly tu vlny, příliv ani odliv. Kam až oko dohlédlo, bylo vidět jen kopce. Občas zafoukal vánek naplněný vůní sušených mandlí a bylo cítit, jak celá loď od stožárového koše až do podpalubí praská, jako když někdo někde ukrývá starý poklad.

Mužstvo už několik dní přežívalo na palubě jen s obtížemi. Byli tu důstojníci bez praporu, pochybní galejníci, černí otroci se zuby vyraženými pažbou pušky, které spoutali na pobřeží Senegalu a kteří byli zakoupeni na londýnském trhu. Celé hodiny postávali u lodního zábradlí s lokty opřenými o vlhký mech, prozkoumávali horizont a hledali oceán.

Dny mýjely a k vidění nebylo nic než barevné stromy a ptáci poletující ve větvích. Muži chodili sem a tam oděni do bederních roušek, bloudili mezi jednotlivými palubami a překračovali trnité keře prorůstající mezi prkny.

Někteří zavěsili houpací sítě, jak vysoko to jen šlo, aby unikli pnoucím se břechtanu. Jiní, usazení na pytlech se sutí, hráli kostky. Palubu už nikdo nemyl, nikdo nevynášel věci ze skladu. Jen druhý důstojník, obr z Haiti, udělal každý den do stěžně zářez a usilovně se snažil v lesním příboji zaslechnout lomoz nějakého přístavu, ke kterému se přibližují, nebo zvuk spouštěné kotvy.

Fregata s balíky zboží vyplula před několika měsíci z rejdy ve Waymouthu. Byla z mahagonového dřeva, o kterém se říkalo, že neshnije, ani se do něj nedají červi. Plachty byly napuštěné dehtem, aby lépe odolávaly větru. Těsně před odjezdem odsloužil kněz na nábreží mši a lodní tesař napsal na příď jméno lodi na znamení dobré budoucnosti.

Do skladu navezli čočku, fazole, sušenou zeleninu a velké sudy plné nasoleného vepřového masa, které byly omotané provazy ověšenými česnekem. Místokrál jedné vzdálené provincie věnoval sto liber medu. Na palubu dokonce nechali vytáhnout obrovskou želvu, kterou udržovali několik týdnů naživu otočenou na zádech a až poté ji rozřezali.

Cesta ale byla dlouhá. V prvních dnech po ztroskotání bylo třeba stanovit přiděly sucharů a vína. Brzy ale nemohli se zásobami počítat. Kvůli těžké-

mu vzduchu vyschly sudy, velké kusy masa shnily na zábradlí a medu se nedostávalo. Došla čočka, a tak večer pili z cínových misek polévku z bylin. Suchary se drobily na prášek plný larev, polykali ho i s pilinami.

Voda v sudech se na slunci zahřála a získala stejně černou barvu, jakou mají kotle kovářů. Barvy oprýskaly natolik, že jméno lodi nešlo přečíst. V kanonech se uhnízdili dravci a v kulatých lodních okénkách netopýři. Když se námořníci konečně rozhodli sníst želvu a odřízli krunýř, aby z něj vyškrábali maso, zjistili, že vnitřek je prázdný. Bylo v něm jen několik hrstí rudého písku, který tvořil záhadné symboly, tak zřetelné, že jeden z otroků se schopností vnímat nadpřirozené zákony tvrdil, že se jedná o čarodějnické písmo.

Mužstvo se rozhodlo seslat na zem člun a prozkoumat okolí. Druhý důstojník se nechal spustit v křesle upevněném na konec kladkostroje. Cestou dolů spatřil útroby lodi požírané na boku mechovými chapadly. O padesát metrů níže se směrem k lesu nekonečně rozprostírala velká, jako močál temná, zakalená laguna.

Zem byla bahnitá. Vyskytovaly se tu jen ve vodě rostoucí stromy, jejichž kořeny byly potopené. Přes mangrovy byly vidět jako vory plovoucí kmeny omotané liánami a větvemi, klikaté vodní kanály tekoucí pod rostlinnou klenbou a mrtvé vlašťovky v bahně.

Oceán tady nepřipomínalo nic. V tomto okamžiku druhý důstojník pochopil, že se ztratili uprostřed

neznámého území a vypadá to, že jim veškeré nástrahy přírody brání dostat se zpět na moře.

Vystoupal zpět na palubu a řekl:

„Tohle musíme dát vědět kapitánovi.“

Henry Morgan spal v malé, pod palubou postavené alkovně bez dveří, která se zavírala závěsem upevněným na skobách. Morgan měl sice loď na povel, ale od chvíle, kdy ztroskotala, nikdo neviděl, že by svůj kout opustil.

Druhý důstojník rozhrnul závěs a vešel do místnosti s nízkým stropem. Aby mohl postoupit dál, musel si proklestit cestu mačetou. Skrz palubní průlez rostly všechny možné druhy tropických květín. Trámy zaplavila hustá zeleň. Skříně z citroníkového dřeva obklopilo listoví, a těžké kusy nábytku, celé zelené od kapradí, občas ve stínu zapraskaly.

Prostor byl zaplněn kuriozitami z dalek a nakradenými předměty, které v cizích přístavech sloužily jako platidlo. Na jednom stole se kupily metráky hřebíčku z Moluk, slonovina ze Siamu, kašmír z Bengálska, santalové dřevo z Timoru. Všechno bylo cítit pepřem z Malabaru uchovávaným v porcelánových nádobách.

Na stole uprostřed místnosti ležely otevřené kazety s lodními kompasy a s breviáři v ještěřčí kůži, na nich byl ricinový olej a rum z Cayennu. Tu a tam se považovaly staré, v Benátkách svázané a pozlacené námořní mapy s latinskými názvy a uprostřed stála truhla z dubového dřeva se železnými pásy, sbitá dvanácti stříbrnými hřeby, ve které bylo možné zahlédnout

stovky dukátů, louisdorů, křížů, kalichů, *morocotas*, několik rukojetí šavlí, hrdlo etruského džbánu a zlaté rohy z města Gallehus.

Nikdo kromě druhého důstojníka neměl tušení o tom, že v útrokách lodi zamořených bídou, hladem, zkaženým masem a nepoživatelnými suchary, pod prkny ulepenými od hlíny, tiše jako anděl v koutě chléva spí poklad.

Druhý důstojník promluvil do tmy:

„Kapitáne, mužům dochází trpělivost.“

Vzadu se něco pohnulo, na posteli se sloupky se ve špinavém světle rýsovala ležící postava.

Bledý a vyhublý kapitán se hlavou opíral o devět polštářů. Kdyby se nepohnul, vypadal by jako mrtvý. Upřeně se díval na větve, které do alkovny prorůstaly skrz kulaté okénko. Ve vzduchu byl cítit stejný zápach, jaký bývá v pokoji nemocného. Les kolem kapitána burácel stejně jako příliv.

„Ať si jim dochází,“ odpověděl Henry Morgan chraplavým hlasem. „Aspoň zapomenou na hlad.“

Druhý důstojník zapálil svíčku, která ozářila kapitánův obličej, francouzský knír, dlouhé vlasy plné mastnoty a konopí, oči podlité čtyřiceti lety pirátského života. Plamen zbarvil jeho zuby do ruda a kůže od hlavy až po paty do žluta. Fialové kruhy pod očima zcela pohltily lícní kosti.

Obličej starce, jehož tuhé vrásky vyhloubila mořská sůl. I vleže byl oblečený do kabátu z šedé kůže, jehož vnitřní kapsy ukrývaly pistole. Na hlavě měl třírohý klobouk, který byl tak obnošený, že vypadal, jako

by dvanáct měsíců zrál v dubovém sudu. Na prstech otáčel roztahovacími zlatými prsteny, které ukradl na Barbadosu.

Henry Morgan se naklonil k nočnímu stolku a nalil si plnou sklenku rumu, naředěnou kapkou limety.

„Kdybych měl nohy, ukázal bych jim, jak přežívá pirát,“ uchechtl se. „I na zemi.“

Nadzdvihl pokrývku a druhý důstojník uviděl kapitánovy nohy, tlusté jako kostelní zvony, s kůží napnutou a promodralou, nabobtnalou otokem. Rumová léta se mu podepsala na cévách. Kapiláry popraskaly. Svalová tkáň se naplnila vodou. Úlevu přinášely jen vylouhované slupky z granátového jablka, borovicový vývar s octem a odvar z kozího mléka s deseti uncemi cidru.

On, který byl postupně korzárem, vrchním velitelem, členem Pobřežního bratrstva a guvernérem Jamajky, teď prospal čtrnáct hodin denně. V noci močil do postele. Na zemi usychaly obklady, hadry byly plné skvrn od krve. Jeden starý otrok kapitánovi prováděl břišní punkce, připravoval mu masti ze semen anýzu a z koriandru mexického, ale Henry Morgan, sám a chudý, upadal v hloubi své lodi do agonie s rukama zabořenýma do pokladu, který ho nemohl zachránit.

„Ať už mě nikdo neruší,“ řekl.

Padl zase na záda a dodal:

„V domě oběšencově se o provaze nemluví.“

Druhý důstojník záhy předvídal, že nepřítomnost kapitána v takové situaci musí nutně vést ke vzpouře. Hlad však nevedl k rebelii, ale k lovu.

Udělali to jako na moři. Vytáhli rybářské pruty a zavěsili sítě, aby pochytili ptáky, kteří jako hejna ryb prolétávali po stovkách nad lodí. Ve vrších se zachytávali jen drobní hlodavci, nepoživatelní leguáni a mladé opice, které snadnou lstí unikaly a kradly na palubě nádobí z bílého kovu. Ještěrky šplhaly po síti malými a rychlými přiskyky, zakusovaly se do návnady a pokoutně prokluzovaly námořníkům mezi prsty.

Druhý důstojník upletl s pomocí lián košík z našťipaného rákosu a na jeho dno vložil pár kusů ovoce. Netrvalo to dlouho a provaz, který vedl ke koši, se napnul. Když otevřeli past, velmi pomalu z ní vylezlo zvíře a položilo své drápy na palubu.

Byl to šedivý lenochod, škaredý jako noc, paže měl dvakrát delší než tělo. Uši neměl. Oči mu zvýrazňovala černá linka. Měl zploštělý nos, placatý obličej a hustou srst. Pomalými pohyby a se smutným výrazem kýval hlavou zprava doleva, zatímco ho posádka zvědavě obstoupila.

„Prý chutná podobně jako langusta,“ podotkl kuchař.

A tak zřídili ohniště a za doprovodu námořnických písni lenochoda ugrilovali. Podávali ho s několika kusy manga utrženými přímo ze stromu a s párem docela tučných papoušků, kteří měli původně namířeno na jih. Dvě hodiny je marinovali v citronové šťávě a pak je upekli v listech banánovníku.

Aby šetřili sůl, přidali jamajské koření. Nebyli tu žádní krabi, lovili tedy ropuchy. Takto přichystali první a jedinou selskou hostinu, kterou měla poznat

posádka, složená z pirátů zvyklých na krevety a hromady škeblí, posádka, která několikrát obeplula svět, a přesto nevěděla o pevnině vůbec nic.

Po měsíci se změnilo počasí. Nebe pokryly černé mraky a les se začal vzdouvat. Zdáli proudil studený vzduch. Fregata se kymácela, zádí prudce narážela do mangovníku.

Uprostřed noci se na loď snesla mohutná bouře. Vítr napnul plachty. Námořníky ubíjela průtrž listí a silných větví, všichni se drželi zábradlí, přivázaní k lanoví, které se natahovalo k prasknutí. Fregata sebou házela všemi směry. Tančila mezi stromy jako splávek na hladině. Muži pobíhali, plazili se a modlili. Na mokré a kluzké palubě se jim dařilo udržet jen stěží.

Celou noc bojovali proti útokům bouře. Kýl skřípěl až do rozbřesku a jeden z námořníků měl takový strach, že následujícího dne nechal z vlastenecké pověrčivosti vyvěsit na špici vlajku v národních barvách.

Trup lodi ráno popraskal a odevšad do něj natekla voda. Dřevo bylo tak shnilé, že páchlo po starém droždí. Přestože se loď už nehoupala, muži byli stále rozkročení, aby kolébání vyrovnali.

Druhý důstojník si ihned vyžádal kontrolu stavu plavidla. Šest námořníků provedlo soupis všech poškozených lan, každého zploštělého vrutu a každé zrezlé matky od kýlu až po špičku stěžně. Hlídka nahoře ohlásila větrem vyrvané čnělky a parduny.

Druhý důstojník nařídil několika zručným námořníkům, aby dehtovali a utěšňovali spáry. Rozdali si